

Громнюк А.

Національний університет «Львівська політехніка»

ОРНАМЕНТИКА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ
ЕТНОКУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ АРХІТЕКТУРИ ІНТЕР'ЄРУ

УДК 72.03

Подані теоретично-методологічні засади орнаментики як засоби формування етнокультурної ідентичності та художньо-образного вирішення середовища підприємств громадського харчування. Ідентифіковані та систематизовані орнаментально-знакові мотиви Давнього світу. Проведено аналіз орнаментів різних етнографічних регіонів України; орнамент розглядається як елемент архітектурного декору, оздоблення меблів та предметів декоративно-ужиткового мистецтва для формування національно орієнтованого інтер'єру. *Ключові слова:* орнамент, етнокультура, етностиль, архітектура інтер'єру підприємств громадського харчування.

Громнюк А.И. Орнаментика как средство формирования этнокультурной идентичности архитектуры интерьера. Поданы теоретико-методологические принципы орнаментики как средства формирования этнокультурной идентичности и художественно-образного решения среды предприятий общественного питания. Идентифицированы и систематизированы орнаментально-знаковые мотивы Древнего мира. Проведен анализ орнаментов разных этнографических регионов Украины; орнамент рассматривается как элемент архитектурного декора, отделки мебели и предметов декоративно-прикладного искусства для формирования национально ориентированного интерьера. *Ключевые слова:* орнамент, этнокультура, этностиль, архитектура интерьера предприятий общественного питания.

Gromnyuk A.I. Ornamentation as a forming instrument of ethno-cultural identity of interior architecture. Theoretical and methodological basis of ornamentation are provided as forming means of ethno-cultural identity and figurative art solutions of catering environment. Ornamental and symbolic motifs of the Ancient World were identified and systematized. The study used the following research methods: historical, which gave the opportunity to highlight advancement and specific formation of the ornaments of ancient cultures from diverse historical periods; comparison that was based on matching ornaments of ancient civilizations, their classification and comparison of ornaments of the various ethnographic Ukrainian regions; component analysis, synthesis and morphological method. Ornament is considered as an element of architectural decoration, adornment of furniture and decorative applied arts to form a national-oriented interior. The main motives of Ukrainian ornament of different ethnographic regions were defined. The ornamental use of ethno-art traditions in modern object- spatial environment is a crucial means of forming ethnic style. *Keywords:* ornament, ethnic culture, ethno style, interior architecture of public dining establishments.

Шостановка проблеми. У наш час спостерігається виникнення великої кількості нових типів підприємств громадського харчування, що забезпечують різноманітні види послуг для споживачів. Відповідно перед архітекторами та дизайнерами постає потреба пошуку засобів організації їх просторів та створення нових концепцій для формування оригінального архітектурного та предметно-просторового середовища. Використання глибинних культурно-традиційних цінностей, етнічної спадщини, візуально-образної символіки стає поширеною концептуальною основою у сучасному проектуванні. Відтворення елементів традиційної культури, етнічного

колериту, самобутньої атмосфери у інтер'єрах підприємств громадського харчування формує необхідний психологічно-емоційний клімат відвідувачів, сприяє їх естетичному задоволенню та відчуттю комфорту. Використання етностилю при формуванні архітектурно-художнього образу архітектури інтер'єрів підприємств громадського харчування забезпечує їх естетичну та культурну цінність [2:6].

Орнамент є важливим засобом емоційно-естетичного впливу на відвідувачів, а також одним із головних елементів формування архітектурно-художнього образу підприємств громадського харчування, що базується на основі етнічної стилістики. Доцільними є аналіз, дослідження орнаментики, орнаментально-знакових мотивів давніх культур та українських етносів, їх ідентифікація та систематизація з метою розширення палітри художньо-архітектурних засобів формування сучасної національно орієнтованої архітектури інтер'єру.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Особливості розвитку архітектури інтер'єру, мистецтва та орнаментики стародавніх країн висвітлені у роботах Н. Аладової, А. Барташевича, І. Бартенєва, Б. Віппера, А. Грашина, Т. Давидич, Анрі де Морана, М. Кагана, Д. Кеса, С. Мигалья, І. Мінквічюса, Р. Огюста, Є. Пономарьової, С. Соловйова, В. Тимофійенко, Н. Трегуб, Е. Уайта, О. Шуязі.

Орнамент як об'єкт системного дослідження висвітлений в роботах О. Босога, О. Бойко, Р. Каліщука, І. Кузнецової, М. Курилича, Т. Малік, В. Мироненка, І. Юрченка, Н. Янішевської.

Орнаменти у декоруванні народного житла України розглядаються у працях Є. Антоновича, Є. Бломквіста, А. Будзана, О. Георгієвої, А. Данилюка, Р. Захарчук-Чугая, М. Кириченка, Т. Косміної, Ю. Лашука, В. Масценка, К. Матейко, І. Мовчана, В. Ракшанова, В. Самойловича, М. Селівачова, О. Соломченка, Л. Сухой, М. Станкевича, М. Юр.

Мета статті: проаналізувати особливості орнаментики давніх культур, специфіку орнаментів різних етнографічних регіонів України як важливих засобів формування етнокультурної ідентичності та художньо-образного вирішення середовища підприємств громадського харчування.

Виклад основного матеріалу. Візуально-образна символіка та орнаментика є важливими засобами формування етностилю. Орнамент є самобутнім елементом народного та декоративно-ужиткового мистецтва. Він визначає основні риси

етнічної культури, тісно пов'язаний з історією певного народу. Орнаментика давніх культур є частиною етнічної спадщини.

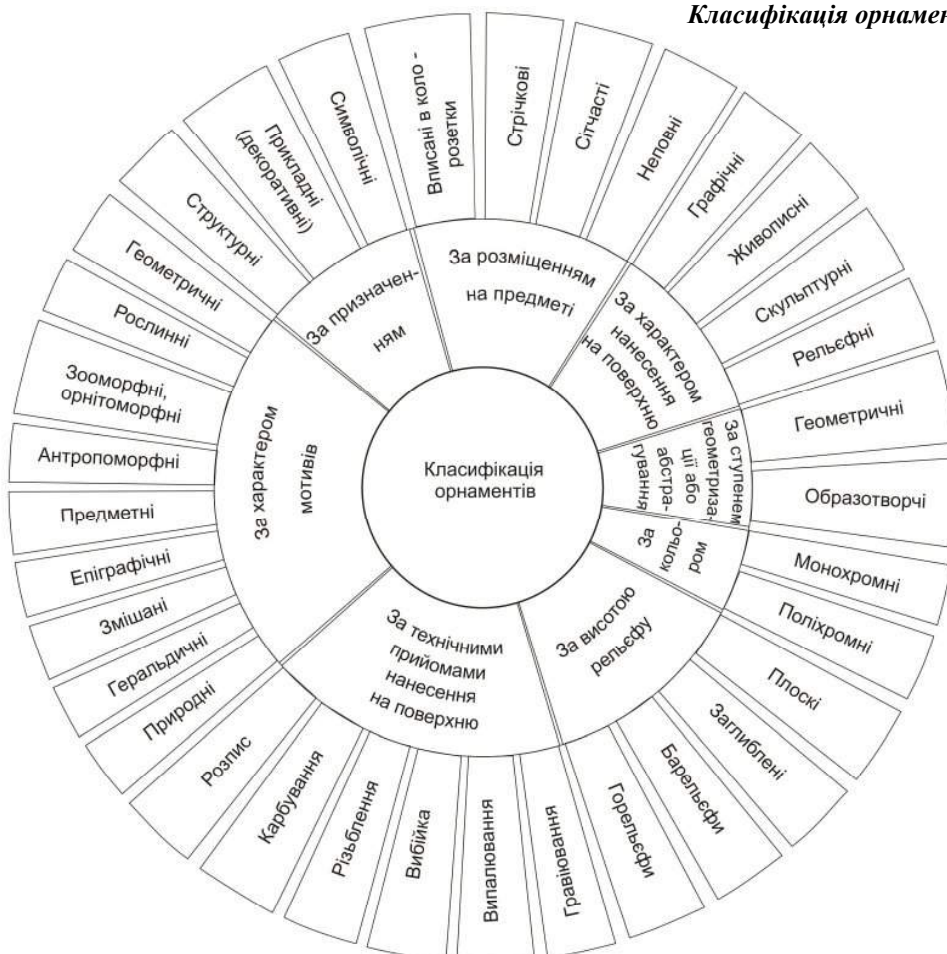
Орнамент (від лат. *Ornamentum* – «прикраса») – взір, побудований на регулярному ритмічному чергуванні і організованому розміщенні абстрактно-геометричних або образотворчих елементів; призначений для оздоблення предметів, архітектурних споруд (як зовні, так і в інтер'єрі), у первісних народів – для прикрасення людського тіла (розфарбування, татування). Загальні стилістичні ознаки орнаментального мистецтва визначаються особливостями і традиціями образотворчої культури кожного народу, володіють стійкістю впродовж цілого історичного періоду і мають яскраво виражений національний характер [7:469]. Класифікація орнаментів подана в Таблиці 1.

Представлена класифікація основних видів та мотивів орнаментів на прикладі їх використання у культурі Стародавніх країн.

Основними елементами *геометричного орнаменту* є крапка, лінія, пляма. Крапка при повторенні дає декоративний ефект; використовувалася як самостійний мотив у китайських виробках Танського періоду. Лінія або стрічка – головний формотворчий елемент, об'єднує та розмежує різноманітні орнаментальні знаки та

мотиви; зображалася на давньогрецьких вазах. Пляма застосовується при ритмічній організації необразотворчих орнаментальних мотивів. До геометричних орнаментів належать зигзаг або ламана лінія, використовувався у Давньому Єгипті як символ води; шеврон – ламана стрічка з ритмічним чергуванням візерунку, зустрічається у Китайському мистецтві періоду Шан. Мотив плетінки характерний для мистецтва ісламу, застосовувався вже в давньосхідному та давньогрецькому мистецтві. Меандр – орнамент у вигляді ламаної лінії, переплетення неперервної кривої або ламаної під прямим кутом лінії, особливо поширеним був у давньогрецькій культурі, в мистецтві Давньої Мексики, зображувався на японських тканинах. Хрестоподібні мотиви ми бачимо в античному мистецтві. Синусоїда, хвилеподібна стрічка зустрічається в китайському мистецтві; спіраль (т. зв. біжуча хвиля) була поширена у багатьох культурах, зокрема, у Стародавній Греції. Існують також складні геометричні мотиви, що об'єднують в собі різноманітні елементи. До геометричних архітектурних орнаментів відносились перлини, зубчики, які часто зустрічалися у Давній Греції. Використання геометричних орнаментів є особливо характерним для мистецтва давньоарабських країн.

Таблиця 1.
Класифікація орнаментів

Часто у Стародавньому світі геометричним формам надавався символічний зміст. Так, трикутник у Китайській культурі символізував гори; круг, спіраль та близькі їм мотиви у Давньому Китаї мали космологічний зміст, ними зображали небо, рух світил, хмари та грім; круг розділений надвоє спіраллю – знак «інь-янь», означав нероздільність чоловічого та жіночого начала [5:23].

Головним мотивом *природного орнаменту* є елементи живої природи: морські хвилі, що широко розповсюджені у давньогрецькому вазопісі, також у японському мистецтві; сталактити, вулкан Фудзіяма в японському мистецтві, ореол полум'я, що прикрашав зображення Будди; небесні світила, у тому числі сонце, що використовувалося на багатьох орнаментах Давнього Єгипту, місяць, блискавка – у мистецтві ісламу; плаваюче полум'я – в орнаментиці Персії. Орнаменти із зображенням хмар, хвиль, ракушок та скелі, флори у різноманітних її проявах характерні для давньокитайського мистецтва [5:16].

У *рослинному орнаменті* флора відтворювалася спрощено стилізовано, або натуралістично, реалістично, або у сильно ускладненій манері. Листя зображувалося у сукупності, або окремими листками. Наприклад, у Давньому Єгипті в орнаментах часто зустрічався лист папіруса; у Давній Греції – лавровий і акантовий листок; у Ассирії – шишки кедрового дерева. Характерним було використання квітів, що у орнаментиці різних культур були наділені символічним змістом: квітка лотоса була символом божественної сили природи, атрибутом богині Ісіди в мистецтві Єгипту; в Давній Японії хризантема означала довголіття, цвіт вишні – недовговічність та перемінність життя; лілія поширена в єгейському мистецтві; гіацинт – у розписах турецького фаянсу; квіти піонії символізували знатність та багатство в давньокитайській культурі; гвоздики, нарциси, анемони були поширеними в орнаментиці Персії. Пальметта – рослинний орнамент у вигляді віялоподібного листка, була особливо поширеною у Давньому Єгипті (із зображенням квітки лотоса, пальмової гілки) та у Давній Греції (пальметта з листям пальми, алое, плюща, з виноградним кущем). Розетки – мотив орнаменту у вигляді пелюстків розквітлої квітки, що розміщені симетрично і радіально розходяться від середини. В Давній Індії використовувалися розетки із квітки лотоса, в Давній Японії – із хризантеми. У Давньому Єгипті також найпоширенішими були рослинні мотиви: символ Дерева життя, алое, стилізована квітка лотос, очерет, папірус, пальма, акція. Рослинні мотиви, частково запозичені із місцевої флори характерні для орнаментів Стародавньої Греції та Риму: акант, лавр, плющ, оливкове дерево, дуб, також лотос, пальметта. В арабському мистецтві використовувалися стилізовані мотиви дерев, листя, квітів, що мали абстрактний характер. На рисунках 1, 2

зображена модифікація орнаментальних мотивів «Пальметта» та «Плетінка» у давніх культурах.

Для давніх культур характерним є використання *зооморфних мотивів орнаментів* із зображеннями різних представників фауни. Дані вподобання залежали від символічного змісту та певних якостей тварин, що їм надавалися залежно від релігійних та світоглядних систем різних народів. Так, зображення зміїв (уреїв) як символу охорони фараона, також левів, мавп використовувалися у мистецтві Давнього Єгипту; бика, як символа ситості – в мистецтві Давнього Китаю; слона, крокодила – в Давній Індії; зображення барана відтворювалося в орнаментах античного Риму. Із морської фауни як елементи орнаментів використовувалися риби, дельфіни, восьминоги, різноманітні ракушки у давньогрецькому та давньоримському мистецтві; карп – в китайському мистецтві; спрут був поширеним у критських та мікенських декорах. У культурі Давнього Світу широко використовувалися також мотиви комах: жук-скоробей, як символ безсмертя – у Давньому Єгипті, метелик – в Японії та Китаї, стрикоза – в Японії. Особливим символічним змістом були наділені зображення різноманітних птахів, що використовувалися в орнаментах давніх країн: журавель – символ процвітання, мандаринська качка – символ подружнього щастя в Японії; сокіл, гуска та чапля зустрічалися в орнаментиці Єгипту, орел – в Стародавньому Римі. Серед міфологічних істот у китайській культурі використовувалися зображення драконів, птаха-фенікса, собаки Фо, священного коня, білого оленя; у єгипетській орнаментиці були поширеними сфінкси; у грецькій – грифони та химери.

Антропоморфні мотиви орнаментів також зустрічалися у Давньому Світі. Фігура чоловіка чи жінки часто ставала частиною сюжету орнаменту. Це могли бути поодинокі фігури людей, статичні або динамічні – у русі, найчастіше в танці, також групові зображення. Наприклад, танцівниці у різних позах зустрічаються у давньоіндійській та давньоарабській культурі; також зображалися сцени полювання, битви.

Предметний орнамент характеризується використанням неживих предметів. Це могли бути, наприклад, віяла та мости у японській культурі; різноманітні вазы, елементи посуду та безліч інших предметів.

Епіграфічні орнаменти складаються з надписів. Деколи самі знаки мали характер орнаменту, як наприклад, єгипетські ієрогліфи, китайський та арабський скоропис. Дані орнаменти виконували подвійну функцію: утилітарну та декоративну.

Змішані орнаменти являють собою поєднання декількох мотивів. Наприклад, давньоєгипетські ієрогліфи часто поєднувалися із антропоморфними орнаментами, зображувалися під ними. Характерним прикладом змішаного ор-

наменту є арабеска – арабський орнамент складної структури, що формується з геометричних фігур та стилізованих рослинних мотивів, який деколи доповнений каліграфічними східними надписами.

В українській народній культурі орнамент використовується у таких видах декоративно-ужиткового мистецтва, як: вишивка, писанкарство, розпис, різьблення, художнє деревообробництво, художня кераміка, художнє ткацтво, килимарство, мереживо, художнє ковальство, художня обробка каменю, художня обробка кістки та рогу, витинанки.

Україна є поліетнічною державою, на її території проживають представники понад 130 етносів. За даними Всеукраїнського перепису населення 2001 року визначені етнографічні групи *українського етносу*, це: гуцули, русини, лемки, бойки, литвини, поліщуки.

За характерними ознаками народної архітектури Масненко В.В. виділяє наступні *етнографічні регіони України*:

- Південноукраїнський (дністрово-дунайський, нижньодніпровський, приазовський).
- Центральньо-український правобережний (галицький, подільський, наддніпрянський).
- Центральньо-український лівобережний (пoltавський – північний і південний, слобожанський).
- Карпатський (лемківський, бойківський, гуцульський, закарпатський).
- Поліський (західний, центральний, східний) [6:59].

Кожен з даних регіонів має свої особливості традиційно-побутової та духовної культури, характерну орнаменту.

Розглядаючи специфіку української народної архітектури, особливості формування предметно-просторового середовища, орнаментики, як традиційний тип українського народного житла взято житло XIX – першої половини XX століття.

Поділля вважається центральним регіоном української орнаментики. Тут сполучаються ознаки сходу та заходу, півночі та півдня України, що відображається на різноманітності та багатстві місцевих орнаментів [1:109].

На сході України ритми й колорит візерунків спокійніші, сюжети орнаментів одноманітніші, порівняно з іншими регіонами.

У різних регіонах існують різні способи декорування архітектурних деталей, меблів та обладнання, також відрізняються техніки декорування і предмети, що оздоблюються, їх функціонально-символічний зміст, характер та символіка орнаментів. *Доцільно розглянути орнамент як елемент розпису, різьби, архітектурний декор, оздоблення предметів ужиткового мистецтва; порівняти специфіку його використання у різних етнографічних регіонах України. Це дасть змогу створити наукове підґрунтя для використання орнаментів, як важливого художньо-образного*

елементу у формуванні сучасного українського національно орієнтованого архітектурного та предметно-просторового середовища.

Для Гуцульщини характерне використання різьбленої пластики з багатою орнаментикою для оздоблення архітектурно-конструктивних елементів: одвірків, виступів зрубу та балок піддашся, деталей огорожі та стовпчиків відкритої галереї [4:56]. Різьблений орнаментальний декор, яким прикрашався сволок, вхідні двері, меблі вважався оберегом, мав особливе символічне значення.

На Бойківщині перед фасадною стіною хати прибудовували піддашок з масивними одвірками, які прикрашали різьбленням у вигляді орнаментальних смуг.

На Лемківщині розвинулося кругле рельєфне та ажурне різьблення на дереві. Серед рельєфних орнаментів: листя калини, каштану, клену, соняшника. Окрім різьблення у лемків особливо поширеним був розпис білою або зеленкуватожовтою глиною відкритих зрубних стін та окремих архітектурних деталей споруди: одвірків, дверей, воріт. Композиція та орнаментальні сюжети лінійно-графічного лемківського розпису відзначалися досконалістю і свідчили про художнє декоративно-образне відчуття краси. Наприклад, орнаментальний мотив «Квіт» зображували на площині дверей, він повинен був мати таку кількість галузок, яка відповідає кількості членів сім'ї [3; 78]. Інтер'єр прикрашали декоративні розписані рослинним орнаментом тарелі.

Кольоровий художній розпис використовувався і для оздоблення хат *подолян*, завдяки чому вони були виразними та мальовничими. Популярними тут були фризіві орнаментальні смуги, якими розписували піддашся та горішню частину стін, також нижню частину стіни над жовтою призьбою. Композиції у вигляді вазонів, бігунців, окремих квіток та кольорових плям малювали під стріхою, навколо вікон та на кутах стін житла. Декоративним розписом оздоблювали і господарські споруди двору (курники, хліви). Різьбленням у вигляді геометричного орнаменту декорувався фронтон ганку.

Для Полісся характерна стриманість художнього декору в оздобленні житлових споруд. Контурним різьбленням декорують дворогі або вертикальні завершення будівель, фронтони двосхилих дахів житла, також нилічники вікон і віконниці.

Для Південного регіону характерне багате як зовнішнє, так і внутрішнє художньо-декоративне оздоблення. Стіни декорувалися розписами, архітектурні деталі виділялися кольором, зовні різьбленням. Декоративні розписи прикрашали дерев'яні лави, печі, стелю. Традиційно виділялися розписом або кольоровою смугою фасад навколо вікон та дверей хати. Кольори глини в настінних розписах доповнювали синіми та черво-

ними барвниками, які надавали їм багатоколірних мальовничих ефектів. Серед розписів переважали рослинні орнаментальні мотиви: вазони, букети, виноградна лоза, вінки; також геометричні мотиви [3: 37]. Особливо поширеним був мотив пишної квітки з центральною вертикальною віссю, по боках якої малювали паростки з листям та квітами.

У Середній Наддніпрянщині здавна поширені настінні розписи, що вражають різноманітністю сюжетів, різьблення по дереву, яке використовується для оздоблення вікон, дверей, фронтонів, ганків [6: 62]. Серед сюжетів розписів переважали зображення птахів та квітів, сонця, композицій з геометричних елементів: кругів та ромбів, стрічкові орнаменти.

Рис. 1 Модифікація орнаментального мотиву «Пальметта»

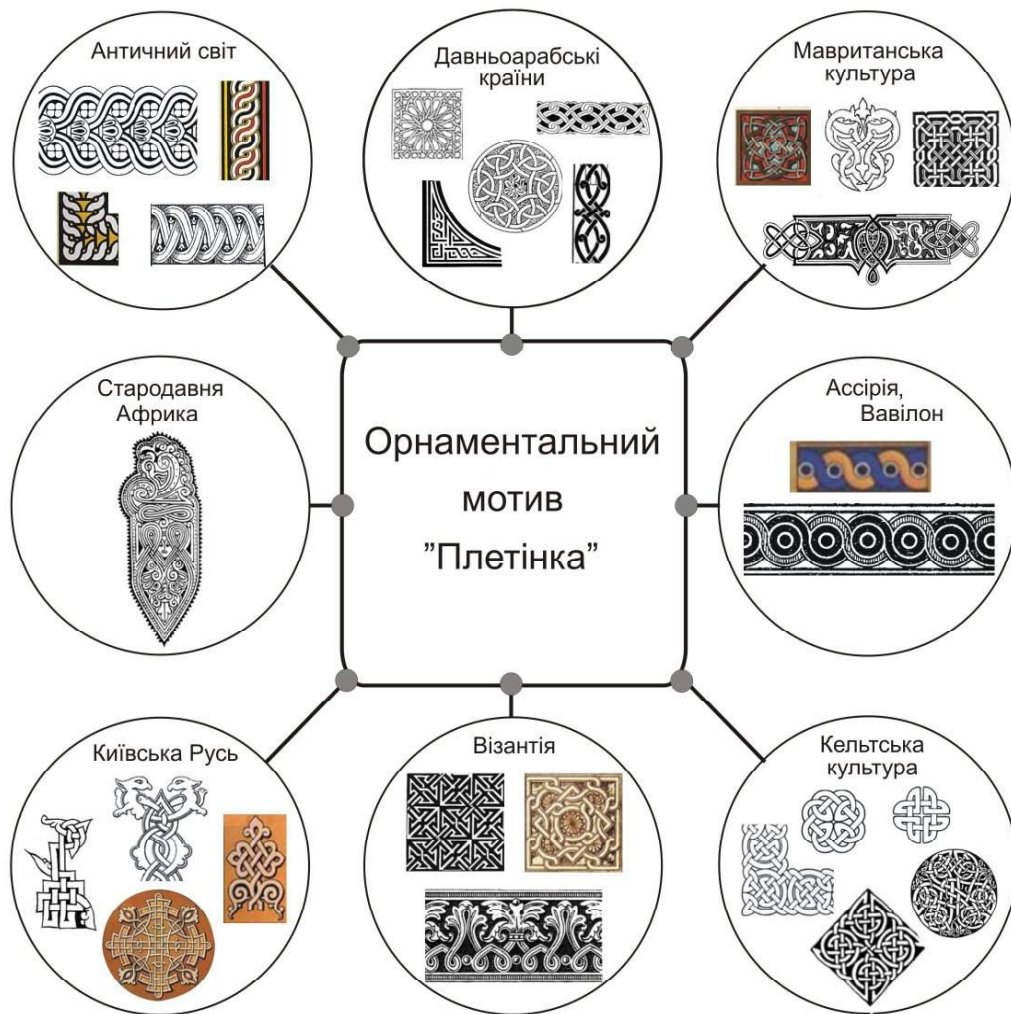

Рис. 2 Модифікація орнаментального мотиву «Плетінка»

На Полтавщині різноманітністю орнаментальних мотивів відзначалися різьблені архітектурні елементи, які підтримували стріху: кронштейни, виносні балки, стовпчики, лиштви.

Характерна особливість інтер'єру полтавської хати – поперечна балка («поперечний сволок») стелі, яка стягувала дві протилежні поздовжні стіни хати, прикрашалась контурним або тригранним різьбленням. На сволоках вирізьблювали культові обереги: хрест, солярні знаки – кружала, кола тощо. За традиційними уявленнями, ці знаки охороняли родину від ворожих сил та сприяли їй благополуччю. Типовими елементами декору в інтер'єрі полтавського житла були різноманітні декоровані профільним різьбленням кронштейни, які підтримували полиці, розташовані над дверима та над вікнами. У деяких селах художнім розписом декорували внутрішні стіни та стелю: зображеннями птахів, вінків, квітів, зірок.

Для Київщини характерне кольорово-орнаментальне оформлення всіх споруд двору. Білі стіни житла прикрашали мальованим орнаментом. Типовими місцями розташування розпису

був фриз («підстрішина») та обрамлення вікон. У композиціях зовнішніх орнаментальних розписів переважали мотиви «бігунця», «хмелика», «квітки». Інтер'єр житла Київщини також прикрашався розписом. Рослинною орнаментикою, виконаною олійними фарбами, декорувалися стіна над ліжком, двері та вікна, а також меблі: шафи, спинки канапок. Серед орнаментальних мотивів стінних розписів переважали композиції вазонного типу. Поздовжні елементи – профільні тяги комина чи балки стелі – прикрашались «безконечником» – хвилястою лінією із ритмічно розташованими по обидва боки від неї кольоровими плямами: «крапками», «квітками», «листочками», «виноградом», «сливками» тощо.

На Слобожанщині декорувалися різьбленими орнаментами такі архітектурно-конструктивні деталі, як підстрішні бруси, випуски балок («дармовіси») та верхні вінці зрубу. Віконниці, різьблене обрамлення вікон та двері розписували кольоровими глинами або олійними фарбами, прикрашали квітковими мальованими орнаментами або кольоровими плямами: «цвітками», «ружами», «півоніями».

Інтер'єр *закарпатських* хат відзначався багатством декорації. Тут значно поширеними були керамічні вироби для внутрішнього оздоблення осель. На стіни вішали мальовані фаянсові тарелі, розписані багатими орнаментами.

Особлива увага надавалася оздобленню *меблів та обладнання*, що у різних регіонах мали свої функціональні, декоративні особливості та своєрідну орнаментику.

Вариста піч здавна відігравала провідну роль у вирішенні всього інтер'єру житлового приміщення хати, була головним композиційним елементом, несла символічний зміст. Її формам та декоративному оздобленню надавалося велике значення. Так, печі на Гуцульщині обкладали кахлями, що відзначалися багатством декоративних мотивів: рослинних; сюжетно-тематичних із зображеннями козаків, пастухів, солдатів, панів, музикантів; тварин, птахів. Печі на Бойківщині вражали великими розмірами. Серед мотивів розписів поширені рослинні орнаменти у вигляді складних барокових вазонів або окремих гілок; хрести. Печі на Поділлі відрізнялися від інших регіонів тим, що опіччя – дерев'яну основу викладали на стояках, часто декорували художнім розписом. Декоративне малювання печі характерне для Поділля, Дніпропетровщини, Півдня України. На Львівщині художнє оздоблення печей має свої особливості: для більшої декоративності тут замість кахлів використовують розмальовані тарілки та денця пляшок. На Слобожанщині печі по-різному оздоблювалися залежно від місцевості, були мазані, розписані або декоровані кахлями. На Київщині горизонтальні профільні виступи та верхні частини основних елементів печі – припічка, лежанки, комина, грубки підкреслювались стрічкою квіткового орнаменту. Під-припічок та комин прикрашались квітковими композиціями вазонного або букетного типу. В композиції, крім рослинних, вводили і улюблені у фольклорній традиції сюжети птахів – півня, галки, сороки. На Півдні України комен печі прикрашали живописним орнаментом у вигляді рослинного сюжету – «бігунчика», «бігунця», або кольоровими смугами. Такі орнаментальні мотиви, як «вази», «букети», «квітки» та «гілочки» заповнювали площину комина між колонками, формуючи пишні рослинно-орнаментальні композиції.

Ще одним предметом інтер'єру традиційного українського житла, що часто оздоблювався орнаментальними розписами була *скриня*. Так, скрині на Гуцульщині виготовляли з букового дерева, розписували коричневою фарбою, прикрашали контурним різьбленням у вигляді прямих і скісних ліній, квадратів, прямокутників, кругів. Скрині Подніпров'я та Слобожанщини оздоблювали багатобарвними квітковими розписами. На Лівобережній Україні відомі скрині великих розмірів з багатим рослинним орнаментом.

На Закарпатті використовували столи-скрині з контурним різьбленням, серед їх орнаментальних мотивів зустрічалося колосся пшениці, олені [3: 74].

Столи у гуцулів були різьбленими, найчастіше на них відображався геометричний орнамент у вигляді шести пелюсток у колі або хрестів, складених із квадратиків і трикутників [3: 89].

Подолани замість стола використовували скриню з плоским віком.

На Поліссі меблі, посуд, дрібні господарські речі оздоблювали гравійованим різьбленням з геометричними орнаментами, що склалися з невеликої кількості елементів та мотивів: клинці, «кривулі», ромби, очка, розети, тощо.

Народна орнаментика України – яскраве вираження національного мистецтва, інструмент передачі культурних традиційних цінностей, один з найважливіших засобів відтворення етнічної ідентичності та формування сучасного українського самобутнього архітектурного та предметно-просторового середовища.

Висновки. Проведено аналіз використання та формування орнаментики давніх культур як вагомого художнього засобу формування етностилю, створення нових концепцій в організації архітектури інтер'єрів підприємств громадського харчування та формування етнокультурної ідентичності.

Етномистецькі традиції, орнаментика українського народу є важливими елементами формування сучасної самобутньої національно орієнтованої архітектури інтер'єру та художньо-образного предметно-просторового середовища.

Перспективи подальших розвідок. Наступні дослідження будуть стосуватися передумов використання національних традицій в архітектурі громадських будівель.

Література:

1. Босий О.Г. *Міф, символ, орнамент: метод. посіб.* / О.Г. Босий – В: ФОП Данилюк В.Г., 2011. – 120 с.
2. Громнюк А.І. *Етностиль як об'єкт системного осмислення в контексті формування архітектури інтер'єру на теренах індустріального і постіндустріального суспільства* / А.І. Громнюк // *Сучасні проблеми архітектури та містобудування: наук.-техн. зб.* – К.: КНУБА, 2013. – № 33.
3. Данилюк А.Г. *Давня архітектура українського села: етнографічний нарис* / Данилюк А.Г. – К.: Техніка, 2008. – 256 с.
4. Курилич М. *Гуцульський орнамент* / М. Курилич – К.: ЛК Мейкер, УВЦ, 2001. – 127 с.
5. Анри де Моран *История декоративно-прикладного искусства* / Анри де Моран; [пер. с фр.]. – М.: Искусство, 1982. – 577 с., ил.
6. Масненко В.В. *Українська хата* / Масненко В.В., Ракшанов В.Б. – Ч.: Брама-Україна, 2012. – 190 с.: ил.
7. *Современный словарь-справочник по искусству* / [науч. ред. и состав. А.А. Мелик-Пашаев]. – М.: Олимп: ООО «Издательство АСТ», 2000. – 816 с.